

Var det klimaendringer som tok knekken på dem?

Det har levd mange menneskearter på jorda, både før og samtidig som Homo sapiens. Ny forskning tyder på at flere av dem kan ha blitt utryddet av klimaendringer.

AV ÅSHILD SKADBERG / NTB | PUBLISERT 12. MAI 2021

En av de tidlige menneskeartene var Homo erectus, eller «det oppreiste mennesket». Homo erectus oppstod i Afrika men spredte seg til Asia og kanskje også Europa. Ingen menneskeart hadde spredd seg over like store områder før.

Homo erectus levde fra nesten 2 millioner år siden til rundt 70 000 år siden. Så ble arten borte.

For 700 000 år siden oppstod menneskearten Homo heidelbergensis. De levde i Afrika og etter hvert Europa, og tro også i Midt-Østen. Disse menneskene klarte å samarbeide om å jakte på store byttedyr. De klarte også å bygge enkle hytter av stein og treverk. Men for 200 000 år siden var deres epoke over.

HOMO HEIDELBERGENSIS KLARTE Å SAMARBEIDE OM Å JAKTE PÅ STORE BYTTEDYR (Illustrasjon: NTB)

[Neandertalerne, Homo neanderthalensis, kan du lese en egen sak om i denne utgaven av Nysgjerrigper.](#)

Forskerne er ikke helt sikre på når arten oppstod, og hvilken art den utviklet seg fra. Det vi vet, er at neandertalerne levd på jorda samtidig med vår egen art i tusenvis av år.

Neandertalerne jaktet, kledde seg i dyrehuder, bygget hytter og tente bål. De hadde sterke kroppar og faktisk litt større hjerner enn oss. Men for mellom 30 000 og 40 000 år siden forsvant også neandertalerne. Bare litt av arvestoffet de hadde ble med videre i vår egen art.

Hva skjedde?

Nå har italienske forskere studert klimaet de ulike fortidsmenneskene levde under, i kombinasjon med fossiler (rester) fra disse menneskene.

- Våre funn viser at de tidlige menneskeartene ikke klarte å overleve store klimaendringer, sier Pasquale Raia.
- De hadde evnen til å utvikle seg teknologisk, ved å bruke ild og redskaper. De hadde også evnen til å leve sammen i sosiale grupper. Neandertalerne kunne til og med lage klær og mer avanserte pilspisser, og de hadde kontakt med vår egen art. Likevel var de ikke i stand til å klare seg gjennom klimaendringene, sier han.

De ulike menneskeartene døde ikke ut samtidig, men i forskjellige perioder av jordas historie, mens istidene kom og gikk. Tilgangen på mat, både fra planteriket og dyreriket, endret seg i takt med klimaet.

Vær i 5 millioner år

For å forstå effekten av klimaendringer har forskerne brukt dataprogrammer som gir sannsynlige værdata for de siste millioner årene. De har også sett nærmere på 2750 arkeologiske funn som forteller om hvor og hvordan menneskeartene levde. Målet var å forstå hvilke temperaturer og nedbørsmengder fortidsmenneskene foretrakk, og de ulike artene gjorde når klimaet endret seg.

Studien tyder på at både Homo erectus, Homo heidelbergensis og Homo neanderthalensis måtte leve i klimatyper de ikke var vant til i årene før de forsvant helt. Forskerne mener dette viser at utryddelsen av artene skjedde på grunn av klimaendringer.

Meldinger ved utskriftstidspunkt 13. mars 2025, kl. 11.14 CET

Det ble ikke vist noen globale meldinger eller andre viktige meldinger da dette dokumentet ble skrevet ut.